

ESTUDIEM LA HISTÒRIA A PARTIR DEL NOSTRE ENTORN MÉS PROPER

XAVIER INGLÈS I BO

Aquest treball no vol ser cap mena de recerca històrica ni intenta esbrinar algun fet que hagi quedat obscur, sinó que aspira a ser una eina per tal que una assignatura que resulta avorrida i carca, per a la majoria dels alumnes, es converteixi en una recerca històrica divertida i agradable.

L'experiència va ser immillorable, no tan sols el nivell de coneixements va augmentar, sinó que els alumnes els van adquirir sense quasi bé adonar-se'n.

El fet de moure's en alguns hàbitats que per a ells eren gairebé desconeguts (la cova de Vallmajor, etc.) va fer que la sortida es convertís en una incògnita i alhora produí un gran desig de realitzar-la.

Un bon record es guarda molt més temps que un mal record. El fet de convertir l'assignatura de ciències socials en un bon record ens pot garantir la durada dels coneixements que en ella impartim.

ESTUDIEM LA HISTÒRIA A PARTIR DEL NOSTRE ENTORN MÉS PROPER

L'objectiu principal és que el nen, com a receptor de l'ensenyament que impartim a les escoles, estigui absolutament integrat en el treball que fem i pugui ser, al mateix temps, entenedor i prou motivador, per la qual cosa tot el grup-classe en traurà el màxim de rendiment i profit. Al mateix temps, i també molt important, és que conegui la pròpia història per mitjà del medi que l'envolta i les restes arqueològiques de les quals tenim la sort de gaudir. Així, penso que, de rebot, el clàssic avorriment i menyspreu per aquest tipus d'assignatures es convertirà en una formació més integral i arrelada a casa nostra.

Els inconvenients que suposen treballar fent experiències, dossiers i visites per haver d'agafar hores de treball d'altres assignatures es pot veure compensat per la interdisciplinarietat que pot tenir aquest tipus de treball, ja que, a més d'endinsar-se en la matèria de la pròpia assignatura, fa que es treballin o que es puguin aprofitar diferents aspectes de les altres: tot el treball que s'ha de redactar (llengua), el treball estadístic, de medicació i càlcul (matemàtiques), l'estar trepitjant el medi natural i com a conseqüència el fet de veure diferents espècies vegetals i animals a més de l'aspecte geològic (naturals) i, encara que sembli una mica estrafolari, el fet d'haver de caminar i orientar-se (educació física).

M'ha impulsat també a replantejar l'assignatura de ciències socials al Cicle Superior d'aquesta manera el fet que aquest cicle no hagi

funcionat mai a nivell de programes, encara que ha pogut anar tirant endavant gràcies a l'esforç dels ensenyants que hi han treballat.

Principalment, per aquest motiu i pel fet de tenir la reforma educativa a les portes, que impulsa aquest ensenyament racional, he començat durant aquest curs a confeccionar a nivell de 6è d'EGB (futur segon curs de Cicle Superior de Primària) el programa d'història en base a una sèrie d'itineraris que tot seguit exposo.

ITINERARI DE LA PREHISTÒRIA

Després d'haver realitzat les classes introductòries oportunes per comprendre el fet cronològic (abans i després de Crist), el viure en ramats, després en tribus i finalment en societats semi-organitzades, el rol mascle i femella i més tard home i dona, així com comprendre les etapes de la prehistòria (Paleolític inferior i superior, Neolític i Edat dels metalls), etc., la qual cosa ens portaria a què els alumnes es situessin mentalment en l'època, és a dir, intentar pensar i veure les coses com es podien pensar i veure en aquell temps, iniciarem una ruta per la comarca del Baix Penedès per poder palpar directament les petjades que van deixar els homes d'aquell temps.

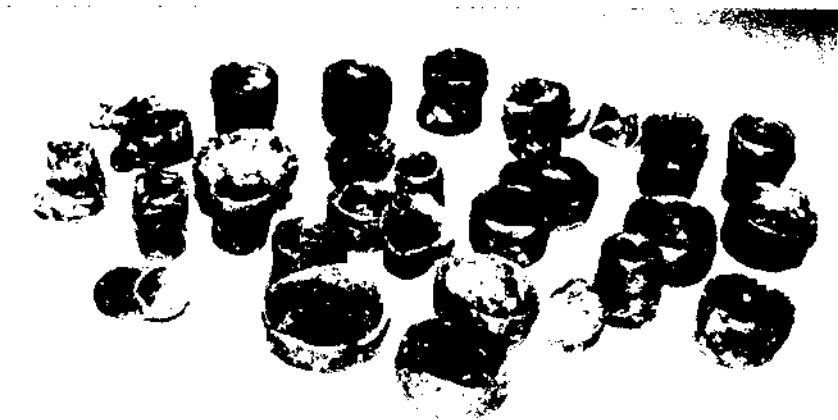
La ruta començà al Museu Arqueològic del Vendrell, on vam observar i manejar estris i restes de l'època sobretot trobats a la cova de Vallmajor i a la necròpoli de Can Cañís: puntes de fletxa, destrals, recipients de ceràmica, còpies de les pintures de Vallmajor, etc.

Després d'aquesta visita ens vam dirigir a la cova de Vallmajor, on per grups reduïts vam baixar a la sala de les pintures i on «en situ» les vam poder observar encara que amb prou feines vam distingir-ne petits trossos, ja que estan en molt mal estat. Sí, però, va servir per fer-nos una idea del que podia ser el racó espiritual de la tribu i també per treure'ns la idea del cap que dins la cova s'hi habitava i, per tant, on veritablement residien els seus habitants era a la balma de l'entrada.

L'última part d'aquest itinerari, el completarem anant a veure el menhir que està situat als afores de Can Ferrer, on es divideix la carretera cap a Vila-rodona i Rodonyà.

Grup d'alumnes de 6è d'EGB de l'Escola Pública Les Cometes de Llorenç del Penedès, curs 1991-92, a l'entrada de la cova de Vallmajor a Albinyana.

Terrissa cuita amb un sistema semblant al que utilitzaven els homes primitius.

Durant l'itinerari els alumnes havien d'emplenar unes fitxes de cada part, on s'apuntava el jaciment o excavació, el nom de la peça, el material del qual estava format, la mida, la utilitat, el període i el lloc on es conserva.

Per finalitzar el tema realitzarem un dossier i una experiència a l'escola: fer ceràmica i coure-la intentant seguir el mètode del Neolític. Amb fang, cada alumne, amb el sistema de «xurros», confeccionà un petit vol, i el deixarem assecar durant dues setmanes a temperatura ambient. Al pati de l'escola cavarem un sot rectangular d'uns seixanta per quaranta centímetres de costat i vint de fondària, cremarem unes quantes vergues per fer de llit, col·locarem els vols i tot seguit amuntegarem a sobre feixos de vergues. Els encenguérem, fins que va quedar tot reduït a cendra. Durant tres dies ho vam deixar refredar sense treure la cendra del damunt i al quart traguérem els vols cuits. Alguns es van trencar, però la majoria van quedar intactes.

Avaluant, després, el resultat de tota l'experiència, vaig poder comprovar que el nivell d'interès i atenció havia millorat molt i que el nivell de coneixements adquirits no estaven limitats per la capacitat intel·lectual de cada alumne i no s'havien produït diferències entre ells, com hagués passat fent el tema exclusivament a la classe.

ITINERARI MEDIEVAL

L'itinerari medieval, per causes que no vénen al cas, no es pogué realitzar, però sí que en estar preparat ja queda en cartera per al proper curs. Consisteix en el següent:

Primer ens desplaçem de l'escola (Les Cometes de Llorenç del Penedès) fins a la Juncosa del Montmell. A la sortida de la població en direcció a la cruïlla de Masllorç, trobem la pista forestal que ens condueix cap a l'església de Sant Miquel i d'allí pugem cap a l'ermita de Sant Miquel, del segle XII, aquí fem la primera parada de treball i, amb unes còpies dels dibuixos i plànols realitzats per en Benjamí Català i Benach al llibre *El Montmell, sostre del Baix Penedès. Ressenya històrica amb dibuixos de tots els llocs, ermites, castells i masies*, ens fixem en els trets característics del romànic i, tenint en compte el segle en què fou construïda, repassem la reconquesta i el repoblament de la Catalunya

Nova. Tot seguit ens desplaçem cap al castell, a sobre mateix de l'ermita, i fem la segona parada de treball, també ajudats pels dibuixos i plànols del llibre que he esmentat més amunt.

A més de veure les restes, intentem divisar, si el temps ho permet, altres castells i masies fortificades: cap al nordoest el castell de Canfer-rer, cap al nord el castell de Celma, Cal Magí Vidal i l'ermita de Sant Marc; cap al sudest Mas Bartomeu, les Ventoses, i cap a l'est Cal Pigot (Marmellar).

Amb la reconstrucció ideal del castell del Montmeli, feta pel mateix Benjamí Català, en realitzem un estudi i veiem com eren els castells en general i quina funció tenien. Conjuntament donem una visió del feuda-lisme com a sistema polític i social de l'època.

Acabat el treball ens encaminem cap a Aiguaviva passant per l'Atalaia, cap al coll d'Arca i Mas Nou de Claravalls. Arribats a aquest petit nucli de població farem una visita a la Casa Gran com a exemple de residència de la petita noblesa rural.

Així, amb itineraris senzills podem fer que els nostres nens i nenes, nois i noies, puguin apreciar encara més les restes que ens recorden què som i d'on venim. Les nostres comarques són molt riques en restes històriques i val la pena aprofitar-les per poder fer més amè i interessant el nostre propi passat.

L'apatia que generen, als alumnes, assignatures com les ciències socials, treballades exclusivament enmig de quatre parets pot ser anihilada tan sols introduint petites coses com aquests itineraris. L'experiència és positiva i engrescadora.